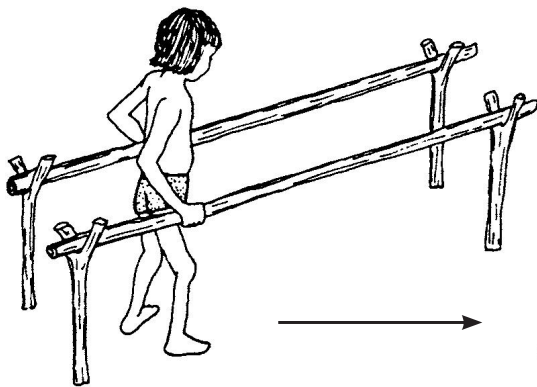

Басуу үчүн жасалгалар

Бала үчүн көмөкчү жасалгаларды жасоодо андагы бузулуулардын мүнөзүн жана оордугун гана эмес, анын өнүгүүсүн деңгээлин да эске алуу керек. Басканды үйрөнүү үчүн, бала ирээти менен бир нече баскычтан өтүүсү, далай көмөкчү жасалгаларды пайдалануусу талап кылынат. Мисалы:

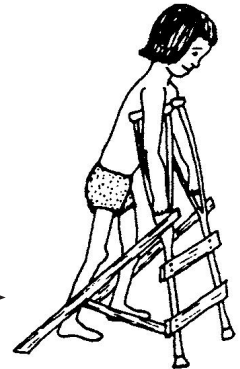
1. Параллелдүү брустар

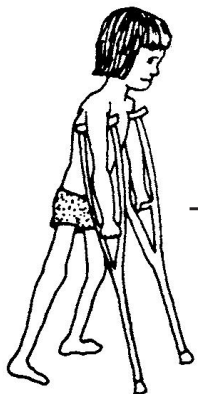
2. Дөңгөлөктөрү бар бастыргыч

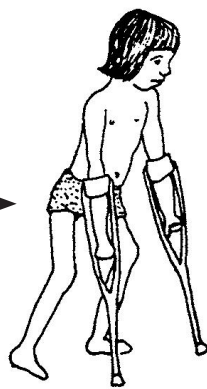
3. Бастыргычка айлантылган балдактар

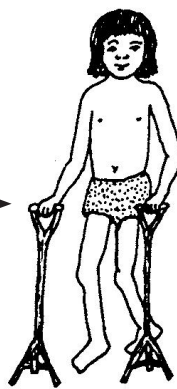
4. Колтуктарга тирелме балдактар

5. Чыканактарга тирелме балдактар

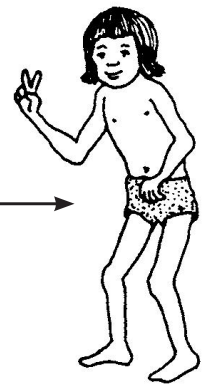
6. Астынкы бөлүгү жазы таяк

7. Басуу үчүн таяк

8. Акыры, эгер бул мүмкүн болсо, эч кандай көмөкчү каражаттарсыз.

Бул бөлүмдө биз басуу үчүн ар түрдүү көмөкчү каражаттарды көрсөтөбүз. Көпчүлүгүн дарак бутактарынан же иштетилген жыгачтан оңой эле жасоого болот. Айрымдарын себилжабдык металл чыбыктарынан же металл түтүктөрдөн жасаса болот, болгону ширеткич аспап талап кылынышы мүмкүн.

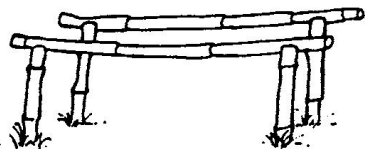
Биз бул идеяларды бул жерге сиз аларды жөн гана көчүрүп колдонсун деген максат менен сунуш кылган жокпуз, алар сиздин ойлоп чыгаруу жөндөмдүүлүгүңүзгө түрткү берет деген максат менен мында келтирип жатабыз. Бул түзүлүштөрдүн негизиндеги идеяларды пайдаланып, сизде бар материалдарды колдонуңуз. Мүмкүн болушунча жасалгаларды конкреттүү баланын муктаждыктарына ылайыктап жасаңыз.

Коомчолук **реабилитациялык** борбордо көмөкчү жасалгалардын кенен жыйнагы болгону жакшы – ошондо ар бир балага эң ылайыктуу жана ыңгайлуу жасалгасын тандап берүү жеңилерээк болот.

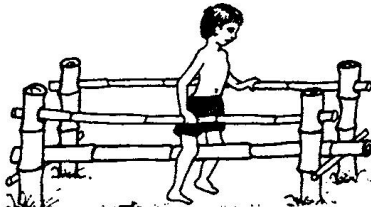
Параллелдүү брустар

“Оюн аянтчалары” деп аталган 46-бөлүмдүн 417- жана 425-беттеринде тууралап коюуга мүмкүн болгон жана мүмкүн болбогон параллелдүү брустардын жөнөкөй түзүлүштөрү көрсөтүлгөн. 417-бетте биз параллелдүү брустардын бийиктигин конкреттүү баланын муктаждыктарына жараша тууралоо боюнча сунуштарды да келтиргенбиз. Айрым түзүлүштөрү төмөндө көрсөтүлгөн.

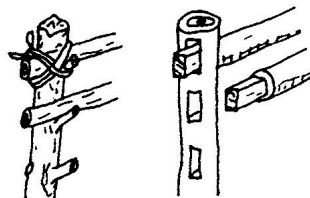
ТЫШТА ТАЗА АБАДА ОРНОТУЛГАН БРУСТАР

тууралап коюуга мүмкүн болбогон жөнөкөй брустар (бамбуктан, жыгачтан же металлдан)

тизелери бир бирине кыналып кармалган баланын буттарын бир бирине алыстатып кармоо үчүн чектөөчү бар брустар

бийиктигин тууралап коюу мүмкүндүгү каралган, брустарды мамычаларга бекитүүнүн 2 түрү

ҮЙ ИЧИНЕ ОРНОТУУ ҮЧҮН БРУСТАР (бир катар моделдердин экөөсүнүн түзүлүштөрү)

ТУУРАЛАНМА МОДЕЛЬ

ТУУРАЛАНБООЧУ МОДЕЛЬ

Шыргыйлары жыгачтан же металлдан.

металл түтүк (же бамбукту колдонуп көрүңүз!)

металл түтүк же жыгач шыргый

Бурамаларын түрдүү тешиктерине киргизип, бийиктигин тууралаңыз.

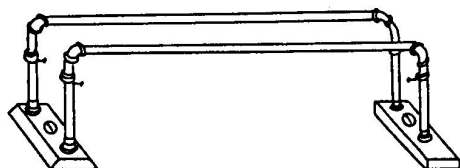
Бул 2 сапсалгыны бир бирине жакындатып же бир биринен алыстатып, брустардын ортосундагы алалыкты тууралап, андан соң аларды бурамалар менен бекитиңиз.

үч бурчтуу жыгач тирөөчтөр (бурамалар менен бекиткен оң)

балдар мүдүрүлбөшү үчүн, кырлары жантайынкы

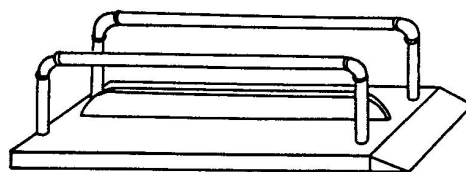
темир үч бурчтуктар

ТЕМИР ТҮТҮКТӨРДӨН ЖАСАЛГАН БРУСТАР

ТУУРАЛАНБООЧУ БРУСТАР

Functional Aids for the Multiply Handicapped (Көп бузулуусу бар адамдар үчүн функцияналдуу жасалгалар) деп аталган китептен алынган түзүлүш

БУТ КЕТМЕНДЕРИН БИР БИРИНЕН АЛЫС КАРМАТУУЧУ ЧЕКТӨӨЧҮ БАР

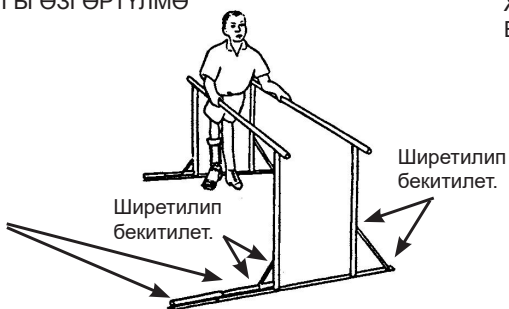
МЕТАЛЛ СУУ ТҮТҮКТӨРДӨН ЖАСАЛГАН БРУСТАР

ЖАЗЫЛЫГЫ ӨЗГӨРТҮЛМӨ БРУСТАР

ЖАЗЫЛЫГЫ ЖАНА БИЙИКТИГИ БОЮНЧА ТУУРАЛАНМА ТҮРҮ

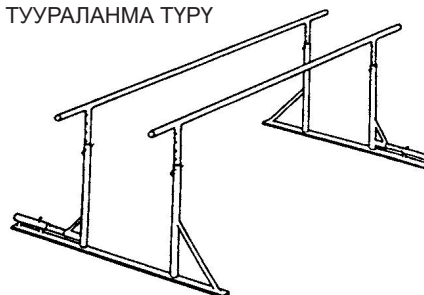
R.L.Huckstep, *Polyomyelitis* (Полиомиелит) деп аталган китебинен алынган түзүлүш

Бул түтүк бул түтүктүн ичи аркылуу өткөрүлгөн. Аны, брустардын жазылыгын тууралоо үчүн, ары-бери жылдырууга болот.

Ширетилип бекитилет.

Ширетилип бекитилет.

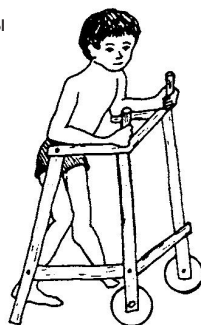
Бастыргычтар

Бастыргычтардын жана басуу үчүн башка көмөкчү жасалгалардын көп түрлөрү бар. Мында биз алардын айрымдарын гана – абдан жөнөкөйлөрүнөн баштап, татаалыраактарына чейин көрсөтөбүз. Баланын муктаждыктарына жана боюна ылайыктап, түзүлүшүн тандап, анын бийиктигин аныктаңыз.

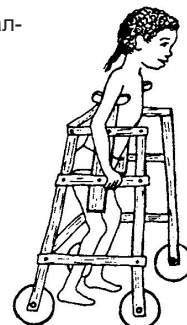
Жулионун колдору күчтүү, ал денесин жакшы башкара алат. Жулио жөнөкөй жапыз бастыргычты колдоно алат.

Ликонун чыканактары алсыз, ал денесин жакшы башкара албайт (тең салмактыгын сактай албайт). Ал үчүн чыканак койгучтары бар бийигирээк бастыргыч керек.

Аннанын буттары алсыз, ал денесинин тең салмактыгын жакшы башкара албайт. Анна бастыргычка бекитилген, колтуктарга такалма балдактарды колдонгону баарынан артык.

Жогоруда сүрөттөлгөн бастыргычтарды калыңдыгы 2 см х 4 см болгон (чатыр тургузууда колдонулганга окшош) брустардан же дарактардын ичке сөңгөктөрүнөн жана бутактардан жасоого болот. Анча чоң эмес салмак келтирилгенде (бала бастыргычты жөн гана түрткөндө), жыгачтан же фанерадан жасалган дөңгөлөктөр оңой эле тегеренет, бирок бала дөңгөлөктөргө салмагын келтиргенде (кадам шилтөөгө аракет кылганда), алар тегеренбей, бастыргыч ордунан жылбай калат.

КАПТАЛЫНАН КӨРҮНҮШҮ

Туткаларынын четтерин жумурлантып коюңуз.

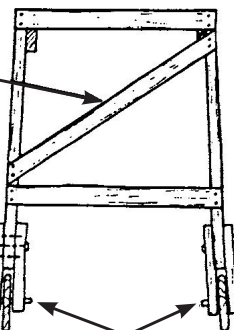

Үч бурчтуу түзүлүш бекем болот.

АЛДЫНАН КӨРҮНҮШҮ

Диагонал боюнча бекитилген кергич түзүлүштүн жалпы бекемдигин көбөйтөт.

мыктар

Дөңгөлөктөрү жыгачтан же ДСПдан.

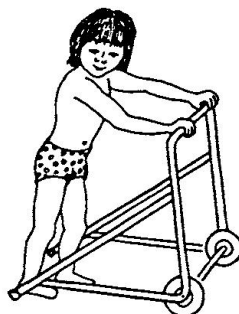
болот себилжабдыктын кесими

Конкреттүү балага баарынан ылайыктуу түзүлүшүн тандоо үчүн, көп учурда далай ирет эксперименттөө, түрдүү элементтерин алмаштырып көрүү талап кылынат.

Мисал: Карлота денесин жана жамбаш сөөк - кашка жилик муундарын жакшы башкара албайт. Ал бастыргычынын вертикалдуу туткаларын карманганда, ошол туткаларынын ортосундагы боштукка кулап кетиши мүмкүн.

Карлота кармануу үчүн горизонталдуу узун туткасы бар бийигирээк бастыргычты колдонгону артык.

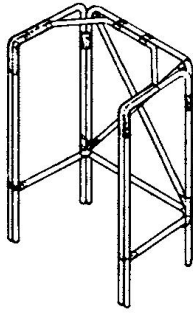
Жантайтылып бекитилген брустары бар мындай бастыргыч балага ошол брустарга ыңгайлуу бийиктигинде кармануусуна мүмкүндүк берет.

Мындай бастыргычты металл түтүктөрдөн ширетип же бурамалар менен бекитип карматуу жолу менен жасоого болот.

Бастыргычтардын башка түзүлүштөрү

КАМЫШТАН, РОТАНГДАН ЖЕ БАМБУКТАН ЖАСАЛГАН БАСТЫРГЫЧ

Rattan and bamboo Equipment for Handicapped Children (Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү балдар үчүн ротангдан жана бамбуктан жасалуучу жабдуулар, автору J. K. Nutt) деп аталган китептен алынган түзүлүш.

Өзүнчө бөлүктөрүн камыш, бекем тасма, нейлон боосу, автоунаанын камерасынын кесимдери же ылайыктуу башка материал менен бириктирип карматууга болот.

ЖЫГАЧТАН ЖАСАЛГАН БАСТЫРГЫЧ

Дон Кастон (Don Caston) иштеп чыккан түзүлүш.

буттарын бир биринен алыстатып кармоого муктаж болгон бала үчүн жыгач бастыргыч

Эскертме.

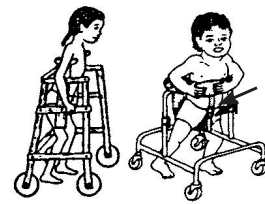
Дөңгөлөктөрү жок бастыргыч абдан туруктуу, бирок аны ордунан жылдыруу оор.

2 дөңгөлөгү жана 2 тирөөчү бар бастыргыч жетишерлик туруктуу жана аны ордунан жылдыруу оңой.

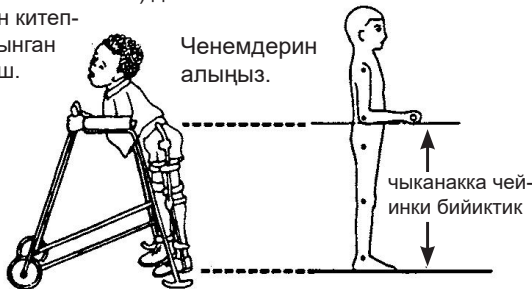
3 же 4 дөңгөлөгү бар бастыргычты ордунан жылдыруу абдан оңой, бирок ал баланын астынан тез эле жылып чыгып кетиши мүмкүн (эгер бала ага отуруп алган болбосо).

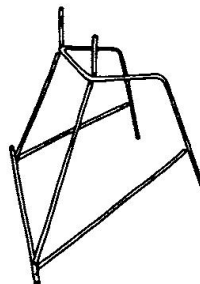
отурган жери

СЕБИЛЖАБДЫК ШЫРГЫЙЫНАН ЖАСАЛГАН, ЧЫКАНАК КОЙГУЧТАРЫ БАР БАСТЫРГЫЧ – ШИРЕТИП БЕКИТҮҮ ТАЛАП КЫЛЫНАТ

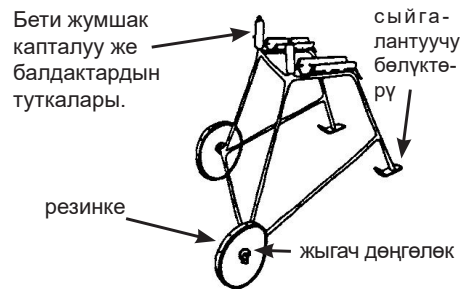
Simple Prosthesis Manufacture (Жөнөкөй протездерди жасоо; автору Chris Dartnell) деп аталган китептен алынган түзүлүш.

Шыргыйды кесип, ийиңиз.

Бастыргычты чогултуңуз.

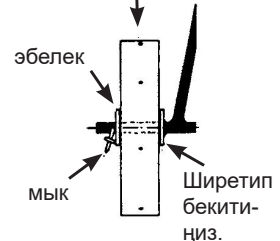
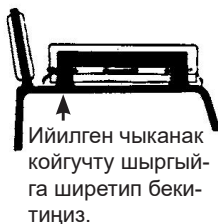
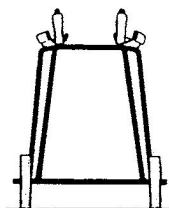
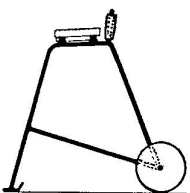
КАПТАЛЫНАН КӨРҮНҮШҮ

АЛДЫНАН КӨРҮНҮШҮ

ЧЫКАНАК КОЙГУЧУ

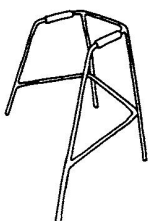
билегинин туурасы

дөңгөлөк

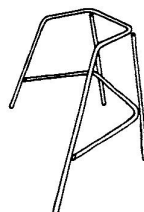

СЕБИЛЖАБДЫК ШЫРГЫЙЫНАН ЖАСАЛГАН ЖӨНӨКӨЙ БАСТЫРГЫЧ – ШИРЕТИП БЕКИТҮҮ ТАЛАП КЫЛЫНАТ

Simple Prosthesis Manufacture (Жөнөкөй протездерди жасоо; автору Chris Dartnell) деп аталган китептен алынган.

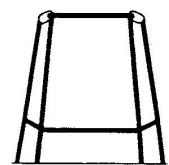
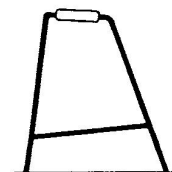

Шыргыйды кесип, ширетип бекитиңиз.

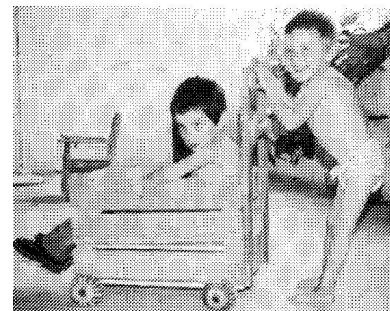
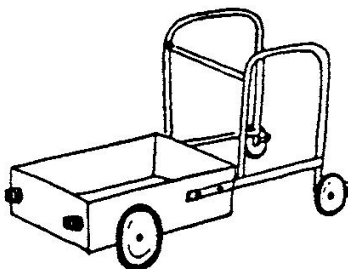
КАПТАЛЫНАН КӨРҮНҮШҮ

АЛДЫНАН КӨРҮНҮШҮ

АРАБА-БАСТЫРГЫЧТАР

Handling the Young Cerebral Palsied Child at Home (Церебралдык шалдыгы бар балага үйүнөн кам көрүү; автору Finnie) деп аталган китептен алынган түзүлүш. (638-бетти караңыз.)

БЦШ

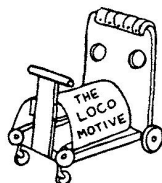
Арабага жүк салып коюу туруктуураак туруусуна балага жардам берип, басканды үйрөтүү процессин оюнга айлантат.

Бала бара-бара бастыргычтын алды жагындагы кармангычын карманбай, каптал жагындагыларын карманууга өтсө болот.

Бул араба-бастыргычтын дөңгөлөктөрү Мексикада өскөн, Nava de San Ignacio деп аталган дарактын уруктарынын тоголок кабыктарынан жасалган.

ДӨҢГӨЛӨКТӨРҮ БАР ОЛТУРГУЧ ЖАНА ҮЧ ДӨҢГӨЛӨКТҮҮ БАСТЫРГЫЧТАР

“Коёнго окшошуп кыймылдаган” (дароо эки бутун алдыга сүйрөп жөргөлөгөн), церебралдык шалдыгы бар балага жардам берет. Мындай отургучтар буттарды бир биринен алыстатып кармайт. Морду элестеткен алдындагы бөлүгү колдорун жогору жана бир бирине жабыштырбай кармоосуна балага жардам берет.

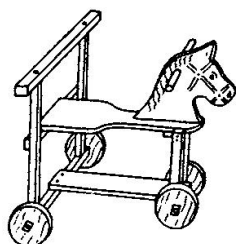

жаңыдан баштаган бала үчүн туруктуу түзүлүш

Handling the Young Cerebral Child at Home (Церебралдык шалдыгы бар балага үйүнөн кам көрүү; автору Finnie) деп аталган китептен алынган түзүлүш. (638-бетти караңыз.)

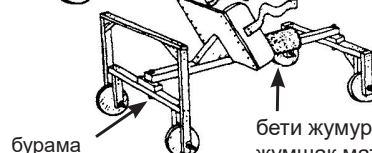
БЦШ

ОТУРУП АЛЫП ДА, ТУРУП АЛЫП ДА ПАЙДАЛАНУУНУ МҮМКҮН КЫЛГАН БАСТЫРГЫЧТАР

Оор формадагы церебралдык шалдыгы бар жаш бала үчүн пайдалуу.

Бастыргычтын сүлдөрүн жумшак материал менен каптаңыз.

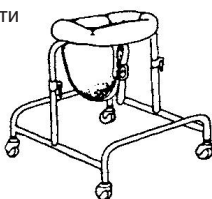
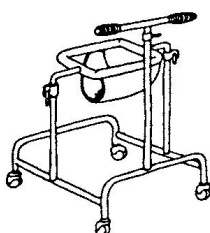
бурама

бети жумуру кылынып, жумшак материал менен капталган отурган жери

БЦШ

ЭЭР СЫМАЛ ОТУРГАН ЖЕРИ БАР БАСТЫРГЫЧ

UPKARAN колдонмосунан алынган түзүлүш. (642-бетти караңыз.)

ЭСКЕРТҮҮ! Отурган жери бар бастыргычтарды (эгер дегеле бул зарыл болсо) убактылуу гана, басканды үйрөтүүнүн баштапкы баскычында колдонула. Аны колдонгондо, бала денесинин тең салмактыгын сактаганды үйрөнбөйт. Мындан тышкары, жамбаш сөөк - кашка жилик муундары жарым-жартылай бүгүлүү абалында кармалып, бул **контрактуралардын** калыптануусуна алып келиши мүмкүн (8-бөлүмдүн 86-бетин караңыз).

Балдактар

КОЛТУККА ТИРЕЛМЕ БАЛДАК ҮЧҮН ЧЕНЕМДЕР

ТУУРА

Балдактын үстүнкү чети, колтукту кысып калбашы үчүн, ага 3 манжадай жетпөөгө тийиш.

Басканда, денени көтөрүп туруу үчүн, чыканак бир аз бүгүлүү абалында кармалышы керек.

Туткасынын орду бала үчүн ыңгайлуу болушу – демейде балдактын үстүнкү кырынан анын бүткүл узундугунун 1/3 бөлүгүндөй төмөн бекитилиши керек.

ТУУРА ЭМЕС

ЭСКЕРТҮҮ: Эгер балдактын үстүнкү кыры колтукка сүрөттө көрсөтүлгөндөй тирелсе, нерв жабыркап, алакан-манжаларда барабара сезгичтик жоголуп жана атүгүл шалдык калыптанышы мүмкүн.

балдактын кысуусунан улам алакан-манжалар “салаңдап” калуу

ТУУРА

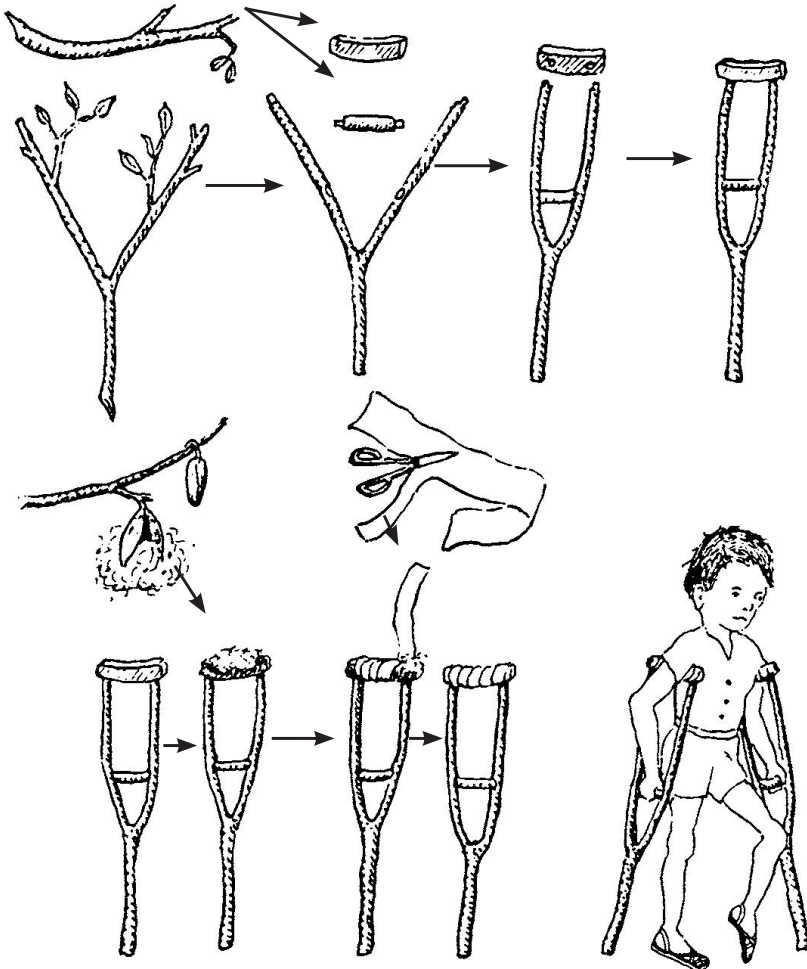
Балага колтугуна эмес, алакан-манжаларына тирелүүнү үйрөтүңүз.

Бүтүндөй дененин салмагы алакан-манжалар аркылуу көтөрүлөт.

Бала колдуктары менен балдактарына асылып албоосун камсыз кылуу үчүн, чыканакка тирелген таякты колдонууга болот.

Колтукка тирелген балдактардын көп түрлөрү бар. Бул жерде биз кээ бирлерин көрсөтөбүз.

ДАРАКТЫН БУТАКТАРЫНАН ЖАСАЛГАН БАЛДАКТАР, жапайы мамык менен капталган

Үстүнкү бөлүгү бир гана түркүктөн турган мындай түзүлүш сол жакта көрсөтүлүп турган, үстүнкү бөлүгү эки түркүктүү ача балдакка салыштырмалуу анча бекем жана туруктуу эмес.

ЖЫГАЧ БАЛДАКТАР

диаметри 2,5тен 3,5 см-ге чейин таякча

Үстүнкү бөлүгү жумшак материал менен капталган.

Poliomyelitis (Полиомиелит; автору Huckstep) деп аталган китептен алынган түзүлүш.

2,5 см, эгер жыгач катуу болсо

3 см, эгер жыгач жумшак болсо

резинкенин кесими

жыгач үчүн буроолор

болжол менен 1/3 бөлүгү

болжол менен 2/3 бөлүгү

МЕТАЛЛ БАЛДАКТАР

жыгач шырғый

диаметри 6,5 мм-ден 1,6 см-ге чейин болот же себилжабдык шырғый

Металл эбелектерди шырғыйга ширетип бекитиңиз.

Бул жерлерин тешиңиз.

автоунаанын дөңгөлөгүнөн кесим

металл пластина

1/3 бөлүгү

2/3 бөлүгү

Poliomyelitis (Полиомиелит; автору Huckstep) деп аталган китептен.

ТУУРАЛАНМА ЖЫГАЧ БАЛДАК

СТАНДАРТТЫК

Бети губкалуу резинке менен капталган.

Бураманы өйдө жылдыруу жолу менен тутканын абалы өзгөртүлүп туураланат.

бурама-лар жана "кулактуу" үлүктөр

Учуна стандарттык резинке бөлүгү бекитилген.

"кулактуу" үлүк

ичке бурама

эбелектер

Капталынан караганда, бийиктигин тууралоо үчүн тешиктери көрүнүп турат.

ЧЫКАНАККА ТИРЕЛЧҮ, БУЛГААРЫДАН ЖАСАЛГАН КААМЫТЫ БАР БАЛДАК

кыскартылган балдак

булгаарыдан жасалган каамыт

Мындай балдактарды жасоо оңой; алар колдору күчтүү балдарга сонун жарайт.

бөрктүү кадагычтар

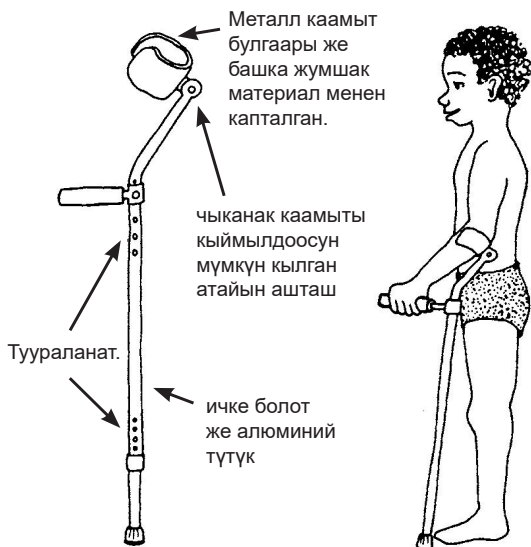
Кемчилиги: бала жыгылып калса, колун тез бошото албайт.

автоунаанын дөңгөлөгүнөн кесим

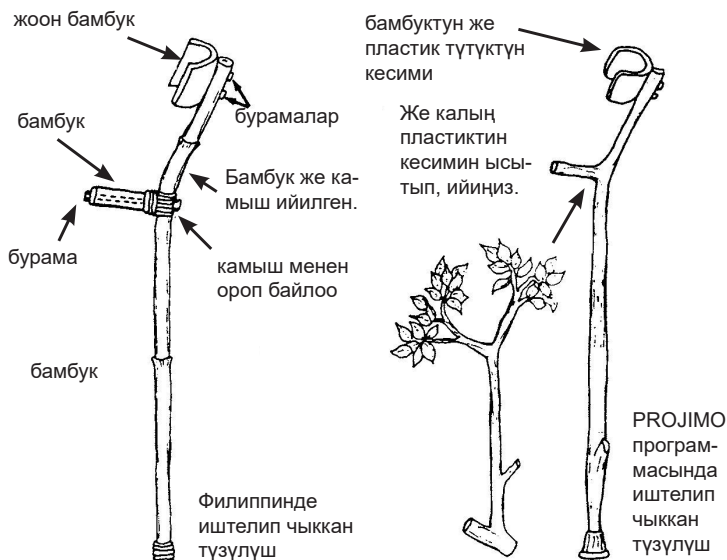
ЧЫКАНАККА ТИРЕЛМЕ БАШКА БАЛДАКТАР

Эгер бала чыканакка тирелүүчү туюк эмес каамыты бар мындай балдакты пайдаланганда кокус жыгылып калса, колун тез бошото алат.

СТАНДАРТТЫК ТУУРАЛАНМА ТҮЗҮЛҮШ

ЖЕРГИЛИКТҮҮ МАТЕРИАЛДАРДАН ЖАСАЛГАН ТҮРҮ

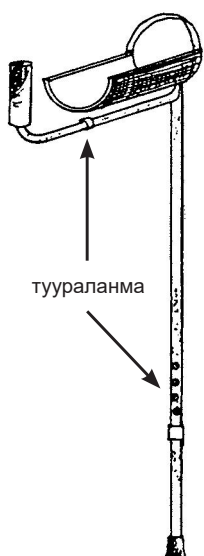

Кобул сымал чыканак койгучу бар балдак

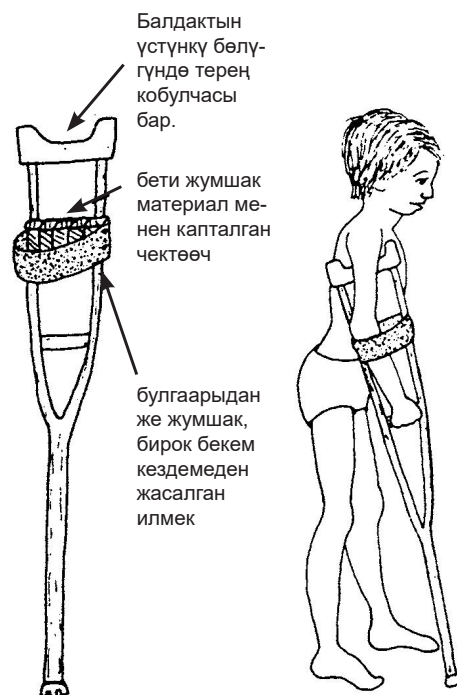
(“артрит балдагы”). Чыканагы ооруганынан же кыймылдабаганынан улам кадимки түз балдакты пайдалана албаган балдар үчүн.

Чыканак муунун жазуучу булчуңдары алсыз болгон бала үчүн балдак

СТАНДАРТТЫК

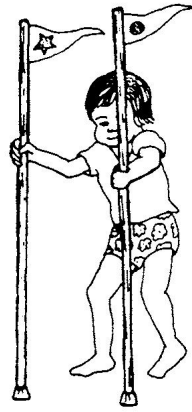
ЖЕРГИЛИКТҮҮ МАТЕРИАЛДАРДАН ЖАСАЛГАН ТҮРҮ

Булар болгону мисалдар. Жалпы идеяны түшүнөр замат, өзүңүз деле өз алдынча бир нерсе ойлоп чыгара аласыз. Оор артрити бар балдарга балдактарды тууралап берүү үчүн, көп учурда көп ирет эксперименттөө талап кылынат.

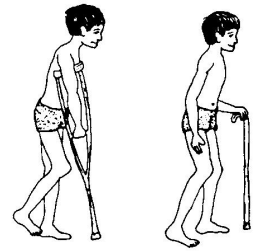
Басуу үчүн таяктар

Түз шырғыйлар денесинин тең салмактыгын жакшы сактай албаган балага жардам берет.

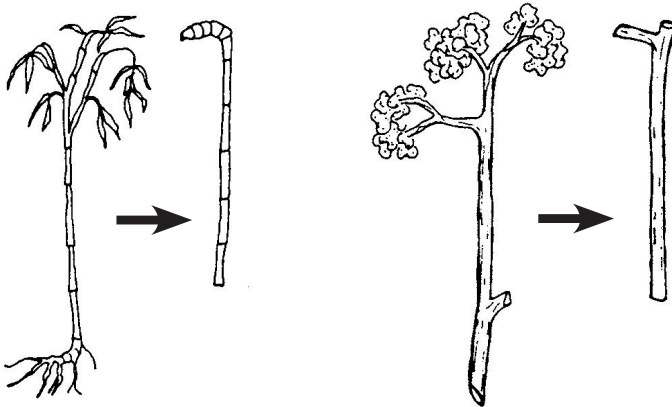
Таяк. Жөнөкөй таяк балага бир аз тең салмактыкты камсыз кылат, бирок бала басканда баары бир эки бутунун тең булчуңдарын иштетүүгө, аларга күч келтирүүгө аргасыз болот.

ЭСКЕРТҮҮ! Бала кокус жыгылып калса, таяктын учу анын көздөрүн жабыркатып койбошу үчүн, таяктын узундугу баланын боюнан узун болууга тийиш.

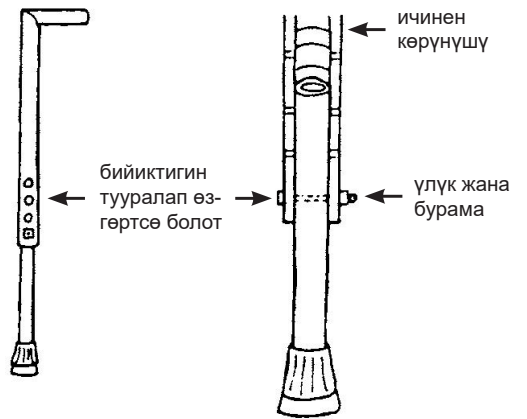

Таяк баланы алсыз же ооруган бутун колдонууга мажбур кылат. Балдак балага ооруган бутуна таянбай, ага күч келтирбей басуусуна мүмкүнчүлүк берет. Мунун натыйжасында бут муундарын бүгүүчү булчуңдар аларды жазуучу булчуңдардан күчтүүрөөк болуп кетет. (526-бетти караңыз.)

ТОКОЙ ӨСҮМДҮКТӨРҮНӨН ЖАСАЛГАН ТАЯКТАР

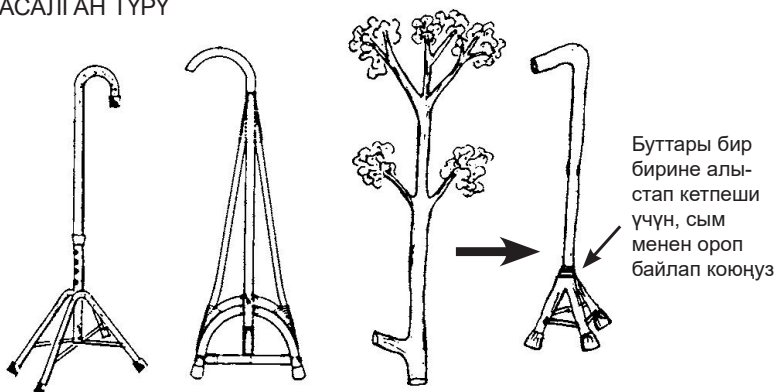

МЕТАЛЛ ТҮТҮКТӨН ЖАСАЛГАН, БИЙИКТИГИ ТУУРАЛАНМА ТАЯК

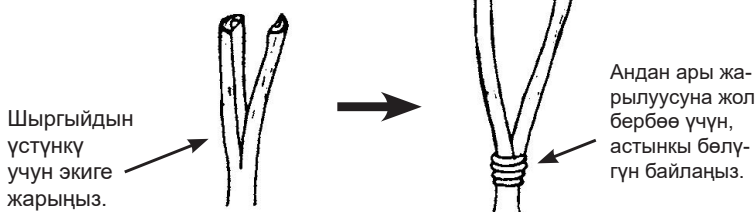

3 ЖЕ 4 БУТУ БАР ТАЯК – ТУРУКТУУЛУГУН ЖОГОРУЛАТУУ ҮЧҮН

СТАНДАРТТЫК МЕТАЛЛ ТҮТҮКТӨН ЖАСАЛГАН ТҮРҮ

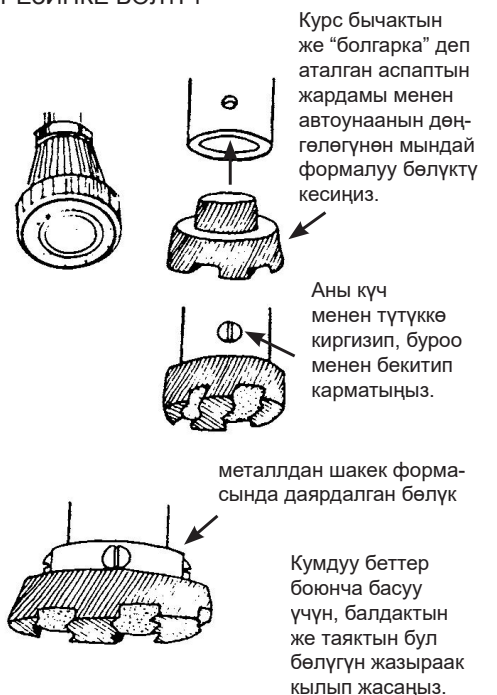
АЛЬТЕРНАТИВДҮҮ ТУТКА

Шырғыйдын үстүнкү учун экиге жарыңыз.

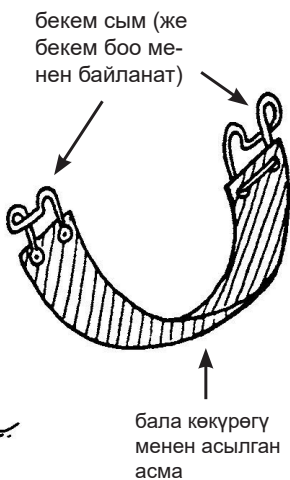
Металл түтүктөн же бамбуктан жасалган балдак же таяк үчүн **автоунаанын дөңгөлөгүнүн кесиминен даярдалган резинке бөлүгү**

БАЛДАК ЖАНА ТАЯК ҮЧҮН РЕЗИНКА БӨЛҮГҮ

Көмөкчү жасалгаларды түрдүү нерселерди ары-бери ташуу жана жумуш аткаруу үчүн ылайыктап өзгөртүп алуу

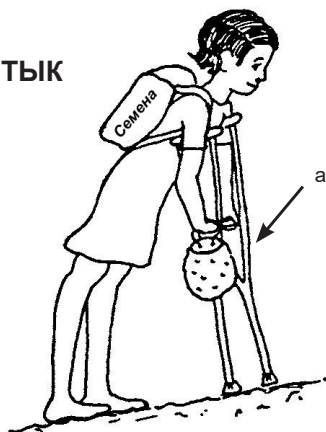
БАЛДАКТАРГА БЕКИТИЛГЕН АСМА,
колдорду жумуш аткаруу үчүн бошотот.

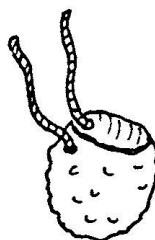
БУЛГААРЫДАН ЖЕ КЕЗДЕМДЕН ЖАСАЛГАН БАШТЫК

ЖОНБАШТЫК

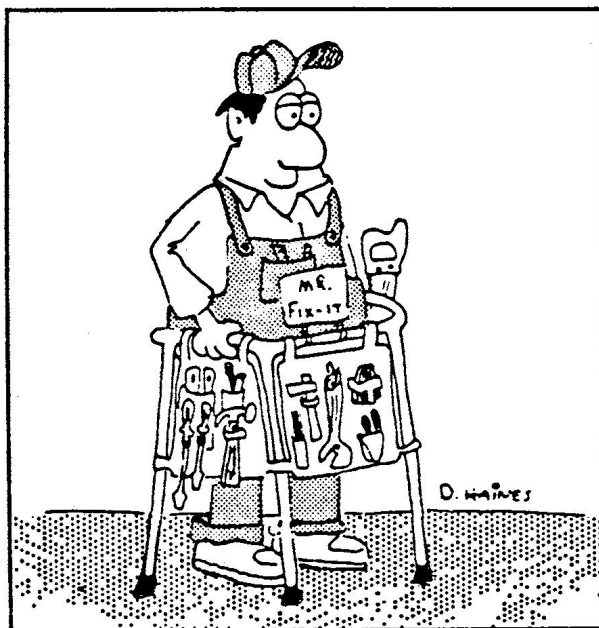

ашкабак

балдактын туткасына илинүүчү, бекем сымдан жасалган илмек

ТАЯНЫП БАСКАНГА ЫҢГАЙЛАНГАН КЕТМЕН

Accent on Living (Турмушка аттануу; 1984-жыл) деп аталган китептен алынган.